

Роль управлінської еліти в здійсненні децентралізації України

Постановка проблеми. Насамперед слід зазначити, що децентралізація, реформа адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування належать до кола найактуальніших проблем України. Адже сьогодні децентралізацію називають "нашою цивілізаційною відмінністю від сусідів з пострадянського табору" і "бацилою від федералізму". Як висловився український етнополітолог і державознавець А. Яценко, коли держави централізуються і знищують у собі будь-який слід і роль місцевого самоврядування, вони неодмінно працюють над власним занепадом і власним зникненням. Отже, тому на нашу думку, децентралізація і зокрема роль управлінської еліти в її здійсненні – є однією з найактуальніших проблем в сучасній Україні.

Мета нашого дослідження - є висвітлення головних аспектів децентралізації України, і ролі української еліти в здійсненні цієї реформи. Також, для висвітлення даної теми ми ставимо наступні **завдання**:

- Ролі децентралізації в суспільному житті України;
- Роль і основні функції органів місцевого самоврядування в здійсненні децентралізації;
- Оцінка спроможності громад в процесі здійснення децентралізації.

Об'єктом дослідження виступає сам процес децентралізації в Україні, а **предметом** – роль української еліти в здійсненні цієї реформи.

Стан дослідження

Виклад матеріалу. На значущості децентралізації в сучасних умовах наголосив перший заступник голови Івано-Франківської обласної ради В. Гладій: *«Децентралізація влади для нас – це політична стабільність та економічний розвиток держави. Без сумніву, децентралізація є головною реформою, від успіху якої буде залежати успіх усіх інших галузевих реформ»*. Для того щоб повністю дослідити це питання, одним з основних його аспектів буде роль і вплив процесу децентралізації на суспільство. Саме завдяки передаванню повноважень і фінансів на місця громади отримали можливість самостійно ухвалювати рішення і відповідати за їх реалізацію. Реформа децентралізації вийшла на такий етап, коли кількісні показники повинні конвертуватися у нову якість: нову якість надання послуг, нову якість життя. Яскравим прикладом успішності здійснення реформ може слугувати Швейцарія. Саме завдяки передачі влади громадам, одна з найменших країн, розвинувши свої 26 кантонів, здобула одну з найсильніших економік у світі. Чому ж тоді Україна – найбільша й найбагатша сировинним ресурсами держава Європи, за рівнем економіки займає таке місце? Невже ми приречені на довічне замкнене коло: політичне покривальство та беззаконня, недоторканність для обраних і підкилимні домовленості між державою та опозицією, корумповані суди, бездіяльність правоохоронної системи, що унеможливує справедливого вирішення сучасних проблем? Також одним з важливих аспектів децентралізації і її впливу на суспільство – є те, що децентралізація влади – шлях до народовладдя. Про це може свідчити стаття Чудик Наталії Олегівни – *«Децентралізація влади – шлях до народовладдя»*, а саме : *«Чому ми обираємо шлях децентралізації? Тому що європейський і світовий досвід свідчить, що місцеві проблеми можуть ефективно вирішуватись тільки на місцевому рівні. Держава ніколи не дійде до проблем кожного села чи міста, кожної вулиці чи двору. Всі постсоціалістичні країни центрально-східної Європи пройшли шлях децентралізації. Усі вони від цього отримали величезний поштовх для свого розвитку. Той шлях, який ми обираємо, передбачає передачу повноважень, щодо вирішення місцевих проблем на низовий, базовий рівень, рівень громади – в села, селища, міста, де громаді самій видніше, які проблеми вирішувати насамперед. Водночас громадам держава передає зараз і повноваження, і фінанси, і відповідальність. Голова об'єднаної територіальної громади не буде мати над собою начальника. Ніхто не зможе йому вказувати, що він має робити – і це найважливіше»*. Тому, місцеве самоврядування відіграє

особливу роль у системі здійснення децентралізації . Фінанси місцевого самоврядування є однією з форм і складовою фінансів місцевих органів влади, як в унітарних, так і в федеративних державах. Суб'єктом діяльності місцевого самоврядування є колектив людей, об'єднаний за територіальною ознакою, тобто територіальний колектив .

Саме управлінській еліті держави належить ключова роль у здійсненні модернізації і децентралізації України в напрямку загальнодержавних програм «Україна для людей» і «Будуємо Україну разом», зокрема Указ Президента України «Про Стратегію державної кадрової політики на 2010-2020 роки». Функції територіальних громад — це основні напрями й види муніципальної діяльності цих спільнот щодо реалізації права громадян на участь у місцевому самоврядуванні, які виражають волю й інтереси місцевих жителів і забезпечують здійснення ними взаємовідносин з державою, її органами, органами місцевого самоврядування в межах Конституції і законів України. Функції територіальних громад зумовлені природою локальної демократії, її принципами, цілями і завданнями, реалізувати які прагне місцеве самоврядування. Так, окрім голосування система місцевого самоврядування забезпечує й інші реальні можливості для участі громадян-членів територіальних громад у вирішенні не тільки регіональних, а й загальнодержавних справ, зокрема вплив на уряд через "групи тиску" чи шляхом безпосереднього контакту з обраним депутатом. аким чином, територіальні громади, реалізуючи право на місцеве самоврядування через здійснення децентралізації, здійснюють велике коло функцій технологічного характеру, що сприятиме ефективнішому вирішенню питань місцевого значення, які постають перед жителями певних територій. Потрібно змінити принцип повноважень місцевих громад – вони мають право робити все, якщо це не суперечить Конституції, а не робити щось лише в межах Конституції. Повноваження місцевих громад мають бути відкритими, а не вичерпними. І навпаки, все, що прямо не дозволено Конституцією, префектам заборонено. Мінрегіон запровадив фінансовий моніторинг спроможності ОТГ. Перший показник — обсяги власних ресурсів у бюджеті громади на одного мешканця. Цей показник дозволяє бачити перспективу доходів завдяки обліку землі, нерухомості, акцизного податку. Це вказує на ефективність управлінських рішень на місцях. Другий показник — залежність громади від держбюджету, рівень її економічної самодостатності. Третій — витрати громади на управлінський персонал. Ефективність влади визначається якістю життя у громаді. Якщо зростають доходи на управлінський персонал, мусять зростати і видатки на інфраструктуру. Саме на підставі фінансових показників буде оцінюватися рівень ефективності ОТГ. Це дасть можливість визначити потреби у залученні інвестицій та трудових ресурсів, управлінські рішення щодо охорони здоров'я, планування територій, розвитку адміністративних послуг. Такий моніторинг допоможе ОТГ правильно оцінити соціально-економічні перспективи розвитку своєї громади. Децентралізація, що впроваджується в Україні і передбачає посилення власне базової ролі місцевого самоврядування — територіальних громад, спрямована в тому числі й на:

- посилення єдності державного простору;
- прямі відносини між державним бюджетом та бюджетами територіальних громад згуртовують державу.

Висновки. Отже, чи зможе Україна використати досвід своїх європейських сусідів і чи використає унікальний шанс народного піднесення для проведення реформ — залежить від української політичної еліти. І якщо зможе, то це буде ознакою того, що така вже сформувалась. Ознаки згортання реформи децентралізації влади не дають приводів для оптимізму. Тим більше що зволікання з нею спишуть на війну і небажання Європи давати гроші наперед, "під реформу". Хоча, можливо, не все втрачено. У країнах, де така реформа відбулася, початкова ситуація була навіть гіршою, і не тільки в економіці. А ігнорування правосуб'єктності управлінської еліти України, зокрема територіальних громад — єдиного на території соціального субстрату, що має власні інтереси й визначає соціально-політичне, економічне, демографічне та культурологічне лице території, її потенціал у міжрегіональних (внутрішньодержавних, міжнародних, зовнішньоекономічних) відносинах, є істотним

"бар'єром" на шляху становлення регіоналізму як державної політики — системоутворюючої домінанти, яка не тільки визначає напрями розвитку державності в Україні а й ефективно сприяє демократії, стабільності й розвитку країни.

Список використаної літератури:

1. Дацик С. «ВІД ФІКТИВНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ПРОЕКТІ КОНСТИТУЦІЇ ДО СПРАВЖНЬОЇ» - <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/559628143862f/>
2. Г.Зубко «Громадна реформа: що дала децентралізація» - <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/08/4/627740/>
3. Ю.Ганущак «Децентралізація: проект закривається?» - <https://dt.ua/internal/decentralizaciya-proekt-zakrivayetsya-.html>
4. А.Ткачук «Про децентралізацію, успіхи, ризики і роль парламенту» - <https://dt.ua/internal/pro-decentralizaciyu-uspihi-riziki-i-rol-parlamentu-.html>
5. С. Р. Гриневецького «Реформа децентралізації в Україні: стан та актуальні виклики» - <http://www.prichernomorie.com.ua/odessa/articles/kolonka-avtora/2017-06-22/1208.php?scv=9>
6. Н.О.Чудик «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ – ШЛЯХ ДО НАРОДОВЛАДДІЯ» - <file:///C:/Users/admin/Desktop/17-29-1-SM.pdf>
7. Г.В.Макаров «Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні» - <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>
8. О. Хоруженко «Децентралізація-2017. Реформа буде продовжуватись» <http://www.dancor.sumy.ua/articles/politics/198877>
9. Казюк Я. «Фінансова децентралізація і бюджети перших 159 об'єднаних громад в деталях - експертна стаття» <http://decentralization.gov.ua/news/5244>
10. Гурик М., Шумка М. Комунікативна природа символу у культурному просторі / Михайлина Шумка, Мирослава Гурик // Матеріали ІХ Міжнародної наукової конференції «Традиції і культура. Феномен діалогу: традиція і сучасність». – Київ., 2010
11. Гончарук Т. В., Гурик М. І., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. – Економічна думка, 2010. – 126 с.
12. Шумка М. Етичні виміри діяльності державного управління в античній парадигмі / Михайлина Шумка // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Роль суспільних наук у забезпеченні стабільності розвитку глобальних світових процесів у ХХІ ст.» м. Київ, 1-2 квітня 2016 р.
13. Гончарук-Чолач, Т. Сучасні парадигми державного управління: теоретико-філософське осмислення / Тетяна Гончарук-Чолач // Психологія і суспільство. – 2010. – № 4. – С. 72-81.
14. Гурик М.І., Шумка М. Л. «Каста луччих людей» у соціально-філософському вченні Дмитра Донцова / Михайлина Шумка, Мирослава Гурик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Серія «Філософія». – Вип. 8. – Острог, 2011. – С. 36-46.